

8. Чепок Д. Деякі особливості функціонування фразеологізмів на позначення почуттів // Філологічні науки. – 2013. – Книга 4. – С. 109 – 112.

Стаття надійшла до редакції 08.09.14

А. Онуфрийчук, аспірант

Институт языкознания им. А.А. Потебни НАН Украины, Киев

ОБРАЗНАЯ ОППОЗИЦИЯ «ПЕС – ЧЕЛОВЕК» В УКРАИНСКОЙ ЭТНОФРАЗЕОЛОГИИ

*В статье осуществляем описание фразеологических единиц народной речи для обозначения животного мира, лексемы биполярной оппозиции **пес/собака**, раскрыто ее символику, указано на важность исследования образа **пес/собака** в народной речи как целостной языковой микросистемы.*

Ключевые слова: фразеологизм, фразеологическая единица, народная фразеология, этнофразеологизм, биполярная оппозиция.

A. Onufriichuk, postgraduate student

Institute of linguistic sciences A. A. Potebnya of National academy of sciences, Kiev

THE FIGURATIVE OPPOSITION «DOG – PERSON» IN UKRAINIAN ETHNOPHRASEOLOGY

*The article deals with the description of phraseological units of the national language for designation of an animal kingdom, namely the lexem **dog/person**. Also in the article the symbolism of binary opposition «DOG – PERSON» was revealed and the importance of investigation of the figure of **dog/person** in the national language as complete language microsystem was marked.*

Keywords: phraseological unit, phraseology unit, folk phraseology, ethnophraseologism (етнофразеологізм), bipolar opposition, figurative opposition.

УДК 80:316.74

О. Норенко, аспірант

Київський національний лінгвістичний університет, Київ

ОЗНАКИ СИСТЕМНОСТІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ПОЛІВ У СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуті сучасні тенденції інтерпретації лексико-семантичних полів за допомогою системного підходу. Проаналізовано особливості лексико-семантичних полів у сучасній японській мові з побудовою відповідної системної моделі.

Ключові слова: семантичне поле, семантичні відношення, системність.

© О. Норенко, 2014

Характерна для сучасного рівня розвитку науки загальна тенденція системного підходу до об'єкта дослідження, визнання системної сутності мови й поширення поняття системи на лексико-семантичний рівень дозволили лінгвістам із нових позицій приступити до розробки багатьох ще не до кінця вирішених проблем лексикології. Повною мірою це стосується і проблеми системності лексико-семантичних полів.

Системний підхід сприяє об'єктивному відображенню і пізнанню явищ дійсності. Вивчення мови як системи систем передбачає не тільки аналіз матеріальних одиниць, їхніх відношень і зв'язків, але й їхній синтез, що дозволяє з більшою повнотою і точністю розкрити сутність мови, причини та закономірності її розвитку. Таке діалектичне розуміння мови і лексико-семантичної системи як її складника дозволяє наблизитися до виявлення різноманітних зв'язків і відношень одиниць. Сучасні дослідження в області лексикології і лексикографії, що продовжили теоретичні положення Г. Іпсена, В. Порцига, Й. Тріра, Н.В. Крушевського, М.М. Покровського та ін., переконливо свідчать про продуктивність системного підходу до вивчення лексики: у працях В.П. Абрамова, Р.А. Будагова, Л.М. Васильєва, В.Г. Гака, Ю.Н. Караулова, Е.В. Кузнецової, Л.А. Новикова, А.А. Уфимцева, Н.Ю. Шведової, Д.Н. Шмельова, Г.С. Щура і багатьох інших мовознавців пропонуються різні інтерпретації значних фрагментів лексичних об'єднань. При аналізі лексичного матеріалу парадигматичні відношення розуміються як відношення одиниць, що замінюють одна одну в одній і тій самій позиції на підставі властивостей протиставлення/ взаємопов'язаності. Системна організація лексики виявляється в тому, що значення слова в лексико-семантичних групах впливає на значення кожного слова; у них система постає як мережа зв'язків значень усередині слова і між словами. Лексико-семантичний рівень акумулює і закріплює підсумки пізнавальної діяльності мовного колективу, внаслідок чого істотно відрізняється від усіх інших рівнів рухливості, проникності, відкритості організації.

«Лексико-семантичне поле – поняття дуже ємне. Тут перехрещуються головні проблеми лексикології: проблеми синонімії, антонімії, полісемії, проблема співвідношення слова і поняття. Рішення задач, пов'язаних із семантичними полями в лексиці, дозволяє по-новому висвітлювати вказані проблеми»[1: 67].

Ідея дослідження лексики шляхом групування за семантичними (поняттєвими) полями пов'язується в лінгвістиці з ім'ям Й. Тріра, хоча сам термін уперше було вжито Г. Іпсеном, який визначав поле як сукупність слів, що мають загальне значення. Під поняттєвим семантичним полем Й. Трір розуміє насамперед структуру певної сфери або кола понять. Поняттєвому полю відповідає в мові лексичне поле, яке вичленується зі словникового складу, яке є співвіднесеним з яким-небудь поняттєвим полем. У семантичній теорії Тріра передбачається паралелізм між планом поняттєвого змісту, який представлений поняттєвим (семантичним) полем, і планом мовного вираження, представленим словесним полем. Й. Тріра насамперед цікавило, що може бути взято за основу при вичленуванні певної сукупності слів із загального лексикону. Таким критерієм, як йому здавалося, може служити наявність загальних значень у певної групи слів. Проте термін «семантичне поле» для Тріра був метафорою, але такою метафорою, за якою стоїть певний спосіб його аналізу [2].

До концепції І. Тріра близька концепція словесних полів (ЛСП) Й. Вейсгербера, який вважає значення слова не самостійною одиницею, а його чисто реляційним структурним

компонентом. Мовні (словесні) поля Й. Вейсгербер поділяє на одношарові і багатшарові. Членування одношарових (одновимірних) полів обумовлено однією певною точкою зору, спирається на якусь єдину ознаку, аспект. Членування ж багатшарових (багатовимірних) полів спирається на різні точки зору, але при цьому виділяється опорне «ядерне» значення [3].

Для І. Тріра і Й. Вейсгербера характерна інтерпретація семантичного поля як парадигматичної категорії.

Поряд з інтерпретацією поля як парадигматичного явища з'являються роботи, в яких поля трактуються як синтаксичні комплекси. Синтаксичний підхід пов'язує з ім'ям В. Порцига, який увів в ужиток термін «синтаксичне поле». Синтаксичні (синтагматичні) поля являють собою словосполучення та інші синтаксичні одиниці як прояви семантичної сумісності їхніх компонентів. Синтаксичні поля – це свого роду співвідношення між дієсловом і іменником, що позначає суб'єкт певної дії чи стану, знаряддя або об'єкт дії; співвідношення між прикметниками і іменниками. Найбільш типові приклади В. Порцига такі: йти – нога, бачити – око, хапати – рука, чути – вухо, лизати – язик, квітнути – рослина, світлий – волосся, гавкати – собака, іржати – кінь тощо [4].

Поняття семантичного поля набуло значного поширення, число конкретних досліджень постійно зростає, до теорії поля вносяться уточнення. Теорія поля все більше пов'язується з певною класифікаційною системою словникового складу, який розчленовується на впорядковані один відносно другого великі і малі групи.

Поняття семантичного поля (СП) належить до основних понять сучасної лексичної семантики. Це визначення концентрує у собі головні проблеми лексичної семантики і визначає їхній розгляд із позиції системного підходу. При описі поля різні типи відношень між словами аналізуються не ізольовано, а в загальній системі всіх лексико-семантичних зв'язків.

Багато праць присвячено дослідженню СП та їхніх особливостей у мовах германської групи, російській мові і деяких інших мовах, проте в ході нашого дослідження не було виявлено будь-яких серйозних студій, присвячених аналізу лексико-семантичних полів у сучасній японській мові, тим більше з погляду системного підходу.

Таким чином, актуальність дослідження визначається недостатньою вивченістю лексико-семантичної системи японської мови, а також малих груп в її складі.

Найбільш універсальною є така характеристика семантичного поля: семантичне поле визначається як сукупність мовних одиниць, об'єднаних спільністю змісту, що відображають поняттєву, предметну чи функціональну подібність явищ, що позначаються. Семантичне поле характеризується такими основними властивостями:

1. Наявність семантичних відношень (кореляцій) між його складовими словами, що входять до його складу.

2. Системним характером цих відношень.

3. Взаємозалежністю і взаємовизначальністю лексичних одиниць.

4. Відносною автономністю поля.

5. Безперервним позначенням його смислового простору.

6. Взаємозв'язком семантичних полів у межах усієї лексичної системи (всього словника) [5: 98].

Прикладами лексико-семантичних полів можуть бути: поле часу, поле імен спорідненості, поле кольоропозначень, поле дієслів спонукання, поле імен характерів тощо.

Крім того, зв'язки між значеннями слів у семантичному полі розрізняються за ступенем спільності. Є кореляції широкого охоплення, що зв'язують між собою елементи всередині дуже різних у змістовому відношенні полів. Поряд із ними існують кореляції, специфічні для якоїсь однієї поняттєвої області [6: 52-59].

Імовірно, кожна людина, що вчила японську мову, проходить етап, коли вже більшменш вивчена граматики, а ієрогліфи, навіть не завжди відомі, порівняно легко віднайти в ієрогліфічному словнику. Але якраз на цьому етапі з'являються нові труднощі, що виходять на перший план при читанні оригінальних текстів. Усі слова відомі або можуть бути знайдені в словнику, зрозумілі синтаксичні зв'язки між ними, а зміст тексту вислизає. Особливості цього етапу зазначив П. Дейл; за його висловом, читачеві починає здаватися, що перед ним якась інша логіка, і він відчуває себе Одиссеєм у невідомій країні або Алісою у Країні чудес [7: 12]. Однак Дейл робить із цього незадовільний, на наш погляд, висновок: він вважає, що в японських текстах чи не інша логіка, а властива японцям відсутність будь-якої логіки і звички систематично мислити [7: 13]. Корінь цього він вбачає у тому, що не тільки фахівці з nihonjingo, але більшість японців недостатньо інтегрувалися в західну (згідно Дейлу, світову) культуру.

Представляється, що справа тут все ж не в цьому, а дійсно в особливих звичках, стереотипах, культурних особливостях, які так чи інакше відбиваються в мові і утворюють все те, що поки що ми без диференціації називаємо картинами світу.

Особливості лексико-семантичних полів (ЛСП) японської мови очевидно пов'язані з мовною картиною світу японців.

Семантичні поля, що належать до різних мов, представляють структурну організацію навколишнього світу, вербалізованого за допомогою мови. Вони є способами представлення «омовленої» дійсності. Оскільки концептуальний і мовний зміст лінгвокультур різних мов варіює, то семантичні поля як спосіб репрезентації мовних картин світу залежать від національного сприйняття світу. «Семантичне поле - це компактна частина словника, що покриває якусь певну «пояс» цієї мови. Воно неповторне, керується своїми внутрішніми законами і реалізує свою «картину світу», не збігається з аналогічним явищем як у різних мовах, так і в історії однієї і тієї самої мови. Виходячи з цього, завдання дослідника полягає в тому, щоб визначити специфічний для певної мови розподіл, зв'язок і взаємозумовленість значень» [8: 20].

Оскільки мовна свідомість – це феномен, що відображає особливості національного менталітету, дослідження природи значення слова і особливості семантичної структури мови надає матеріал для вивчення мовної свідомості етносу.

Наприклад, семантична зона бажання в японській мові має багатовимірну смислову структуру: конституенти ЛСП дезидератива суміщають значення бажання з іншими семантичними параметрами. Найбільш значущими для ЛСП дезидератива є його перетин з параметрами персонатива і інтенсивності прояву інваріантного для всіх конститuentів певної ознаки ЛСП. За ступенем прояву інваріантного для всіх конститuentів ЛСП дезидератива семантичні ознаки конститuenta поділяються на дві протилежні групи: інтенсив (сильна, маркований ступінь) і оптатив (нейтральний, немаркований ступінь).

За параметрами персонатива конституенти ЛСП дезидератива поділяються на 1) одиниці, нейтральні по відношенню до позначення особи, 2) вказують на першу особу і 3) вказують не на першу особу. До розряду одиниць, нейтральних по відношенню до по-

значення особи і здатних вживатися в мові як про першу, так про другу і третю особи, належать самостійні (переважно дієслівні) лексеми немаркованої персонативної спрямованості, протиставлені двом розрядам маркованих одиниць.

Серед конститuentів ЛСП дезидератива переважають одиниці, що вказують на першу особу, що цілком узгоджується з комунікативною особливістю дезидеративної ситуації: найчастіше суб'єктом бажання є мовець, тобто перша особа. Серед одиниць з неозначеною персонативною спрямованістю переважають дієслівні лексеми, семантика яких допускає сполучуваність з іменами як першої, так другої і третьої особи.

Серед інших сусідніх із семантичною зоною бажання модальних значень, які можуть поєднуватися в конститuentах ЛСП дезидератива (сфера дезидератива сама становить частину явищ, що стосуються модальності), можна виділити семантичні зони необхідності і інтенціатива [9].

Встановлення меж семантичного поля прямо пов'язане з методом його побудови. Виходячи з викладеного вище можна виділити чотири методи побудови поля: 1) логіко-поняттєвий, пов'язаний з ідентифікацією певної концептуальної або денотативної сфери та співвіднесенням цієї сфери із засобами її вираження в мові; 2) структурно-компонентний, пов'язаний із методом комбінаторної семантики; 3) інтуїтивний; 4) дефініційний, тобто формальний варіант інтуїтивного методу, який будується виходячи із встановлення загальних елементів дефініцій у тлумачному словнику: «для фіксації зв'язку двох вхідних слів достатньо констатувати наявність на виході в їх дефініціях хоча б одного спільного слова» [10: 49].

Експонентом семантичного поля може служити або список слівформ і словосполучень у функції лексичних номінацій (лексем), або список лексичних і граматичних форм, що виражають певні граматичні категорії. Таким чином, термін «семантичне поле» може вживатися у двох значеннях: у вузькому значенні як семантичне утворення, експоноване лексично, в широкому значенні як семантичне утворення, експонентом якого є будь-яке мовне, в тому числі надлексичне, функціонально-семантичне поле.

Теорія семантичного поля утворює лінгвістичне розширення теорії категоризації: окремо взяте семантичне поле – це реалізація певної мовної категорії: лексичної, лексико-граматичної, граматичної, функціональної.

Так само як когнітивні категорії, мовні категорії існують тільки в ієрархії. Таким чином, одна лексична категорія, наприклад «рука», може утворити семантичне поле тільки у взаємодії з іншими категоріями, такими як «палець», «лікоть», «плече» і т.д. Дослідження семантичних полів пов'язується з вивченням моделей когнітивної психології в тому ж відношенні, в якому пов'язані між собою мовна і концептуальна репрезентації [11: 402].

Слід зазначити, що часто особливості мовних картин світу перебувають, по-перше, в різному членуванні явищ дійсності (хрестоматійний приклад - відповідність української *рука* двом англійським словами *hand* і *arm*), по-друге, в так званій безеквівалентній лексичній, яку неможливо перекласти іншими мовами або можна без шкоди для змісту передати лише довгими описовими виразами [12: 64].

Докладний аналіз такої лексики наведений у [13; 14; 15], звідки можна взяти багато таких прикладів. І дуже великий відсоток такої лексики, так чи інакше, пов'язаний або з природою, або з традиційним господарським укладом, що також має постійні відносини

з природою. Це саме по собі не означає якоїсь особливої ролі природи для японців, як схильні думати представники nihonjingo. Але тривале життя на одній і тій самій території, природа якої за цей час мало змінювалася, не могла не відбитися у мові.

У японській мові мало диференційована тваринницька лексика, що, слід сказати, значно відрізняє цю мову від інших алтайських мов. Наприклад, у великому японсько-англійському словнику [16] до японського слова *ushi* наведено п'ять еквівалентів *cattle; a cow; a bull; an ox; a bullock*. Там же подано шість еквівалентів слову *hitsuji: a sheep; a ram; a ewe, a wether, a shearling, a tegg*. Менш диференційовані порівняно із західними мовами також сорти м'яса і види шкіри.

Водночас є багато лексики, пов'язаної з морськими промислами; наприклад, як вказує Кіндаїті, англійський *fish* (як і український *риба*) відповідає сім слів, які не повністю збігаються за значенням. Це *sakana* (жива риба або риба як продукт), *uo* (жива риба), *gyoouu* (риба як зоологічний клас, а також назва сузір'я), *gyoouiku* (буквально риб'яче м'ясо, риба як продукт), *kaigyoo* (морська риба), *kawazakana* і *kawauo* (річкові риби). Диференційована і лексика, пов'язана з морепродуктами: англійському *shrimp* (креветка) відповідає кілька японських слів із значенням різних видів креветок.

Хага Ясусі вказує і на те, що японська мова багата назвами птахів, комах, квітів; він же зазначає, що в японській мові на відміну від західних рідко кажуть про квіти взагалі, вважаючи за краще говорити про окремі види квітів.

Як зазначав Кіндаїті, в японській мові багата лексика, пов'язана з погодою, із сезонами року, вельми диференційовані назви рельєфу і морських просторів. Наприклад, стандартний навіть для сучасної Японії епістолярний жанр «сезонних вітань» (*jikoo* по *aisatsu*) [17]. Кожний місяць традиційного японського календаря поділяється на дві частини, а тому для позначення сезонів існує 24 слова. Наприклад, період з 6 по 19 січня іменується *shookan* (сезон других по суворості холодів), період з 20 січня по 3 лютого - *daikan* (сезон найсуворіших холодів), період з 6 по 20 травня - *rikka* (початок літа). Значений епістолярний жанр (спеціальний лист або фрагмент листа, в тому числі ділового) пов'язаний зі стандартним вираженням емоцій з приводу настання того чи іншого сезону; якщо сезон неприємний своєю погодою, то передається співчуття. Листи такого роду мають залежно від сезону спеціальні іменування: *kanchuu* – *mimai* (лист співчуття у зв'язку з настанням сезону холодів), *shochuu* – *mimai* (лист співчуття у зв'язку з настанням сезону спеки) тощо. При цьому не обов'язково, наприклад, у разі *shochuu* – *mimai* співрозмовник насправді страждає від спеки: такий ритуал існує у зв'язку з календарем. У європейських культурах немає нічого подібного.

При великому значенні пір року в японській культурі вони можуть постійно асоціюватися з тими чи іншими квітами. Як зазначає Хага Ясусі, для японця весна зелена (*aoi*, а не *midori*: образ традиційний), літо червоне, осінь біла, а зима чорна [18: 47]. Зауважимо, що в українській мові теж весна якщо не зелена, то пов'язана із зеленню, а літо – здавна червоне. Зате осінь і зима характеризуються навпаки порівняно з Японією: осінь може бути чорною, а зима завжди біла.

Тим часом, лексична неоднозначність становить проблему надзвичайної важливості як для розуміння і перекладу текстів, так і для формального моделювання цих процесів.

Польовий і компонентний підходи до вивчення системної організації мовного лексикону утворюють нерозривний зв'язок у вигляді єдиної семантичної теорії; компонентна

теорія виходить із припущення, що значення лексеми може бути розкладено на компоненти.

Схематично системну модель лексико-семантичного поля в японській мові можна представити таким чином (Рис. 1):

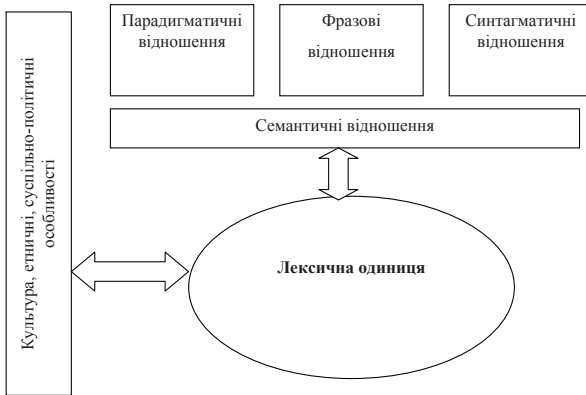

Рис. 1. Системна модель лексико-семантичного поля в японській мові.

Таким чином, семантичне поле в японській мові є багатомірним і володіє такими основними властивостями: 1) семантичне поле інтуїтивно зрозуміло носію мови; 2) семантичне поле автономне й може бути виділено як самостійна підсистема мови; 3) одиниці семантичного поля пов'язані тими чи іншими системними семантичними відносинами; 4) кожне семантичне поле пов'язане з іншими семантичними полями мови і сукупно з ними утворює мовну систему.

До японської мови поняття графічного слова не може бути застосовано. Тому там можуть більш послідовно виділятися словникові статті, тоді як у європейській традиції може виявитися практично зручнішим прирівняти лексичне слово до графічного.

Комплексний аналіз ЛСП також повинен враховувати взаємозв'язок всіх його компонентів, що функціонують в ньому. ЛСП, будучи системою, потребує врахування елементів, що створюють цю систему, а смисловий зв'язок елементів системи саме і буде конструювати поле.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Караулов Ю.Н. Структура лексико-семантического поля. // Филологические науки. – 1972. – № 1. – С. 56-68.
2. Trier J., Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes, Hdlb., 1931.
3. Вайсгербер Й. Л. Родной язык и формирование духа. Пер. с нем., вступ. ст. и коммент. О.А. Радченко. М., 1993.
4. Porzig W., Wesenhafte Bedeutungsbeziehungen, «Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur», 1934, Bd 58.

5. Кобозева, И.М. Лингвистическая семантика: Учеб. пособие. — М.: Эдиториал УРСС, 2000. — 352 с.
6. Миронова, Н.Н. Оценочный дискурс: проблемы семантического анализа // Изв. РАН. — Сер. ЛиЯ. — 1997. — Т. 56. — № 4. — С. 52—59.
7. Dale P. The Myth of Japanese Uniqueness. London – Sydney – Oxford, Choom Helm and Nissan Institute of Japanese Studies, 1986.
8. Тарланов З.К. Методы и принципы лингвистического анализа. Петрозаводск, 1988, С.20.
9. Шнырко А.А. Этюды по грамматике японского языка. Вопросы грамматической семантики. – Владивосток, Дальнаука, 2008.
10. Кац Дж. Семантическая теория // Новое в зарубежной лингвистике. М., 1981, № 10. – С. 33-49.
11. Jahr S. Semantische Felder versus Wissenstrukturen // Folia linguistica, 1994, No 28, 3/4. – P. 399-412.
12. Toyama 2005 – Toyama Shigehiko. Daijin no nihongo. Sanjuusai kara no «jattaigokan» no migakikata. Tokyo: Bijinesusha, 2005.
13. Румак Н.Г. Теоретические и прикладные проблемы межъязыковых соответствий (на примере перевода ономастопозитивной лексики в японском языке). Канд. дис. М.: ИСАА при МГУ, 2006.
14. Kandaichi H. The Japanese Language. Tokyo, 1978.
15. Haga Yasushi. Nihonjin gengo bunka ron koogi (nihonjinrashisa) no koozoo. Tokyo: Taishuukan-shoten, 2004.
16. Kenkyusha's New Japanese-English Dictionary / Ed. by K. Masuda. Tokyo: Kenkyusha, 1974.
17. Бессонова Е. Ю. Клише в эпистолярном стиле японского языка. АКД. М.: ИСАА при МГУ, 2003.
18. Haga Yasushi. Nihonjin gengo bunka ron koogi (nihonjinrashisa) no koozoo. Tokyo: Taishuukan-shoten, 2004.

Стаття надійшла до редакції 19.09.14

Норенко О., аспирант

Киевский национальный лингвистический университет, Киев

ПРОБЛЕМА СИСТЕМНОСТИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИХ ПОЛЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ЯПОНСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье рассмотрены современные тенденции интерпретации лексико-семантических полей с помощью системного подхода. Проанализированы особенности лексико-семантических полей в современном японском языке с построением соответствующей системной модели.

Ключевые слова: семантическое поле, семантические отношения, системность.

O. Norenko, postgraduate student
Kyiv National Linguistic University, Kyiv

PROBLEMS OF SYSTEMACITY OF LEXICOSEMANTIC FIELDS IN MODERN JAPANESE

The article discusses the current trends of lexicosemantic fields interpretation using a systematic approach. The features of the lexical-semantic fields in modern Japanese have been analyzed, the construction of the corresponding system model has been fulfilled.

Key words: semantic field, semantic relations, systemacity.

УДК 81-115'44'37:811.16'282

І. Нечитайло, д.ф.н., проф.

Київський національний лінгвістичний університет, Київ

СЛОВІНСЬКІ РЕФЛЕКСИ ПРАМОВИ З АРЕАЛЬНОЇ ТОЧКИ ЗОРУ

Статтю присвячено теоретичній і практичній розробці проблеми праслов'янських діалектизмів у лексиці словінської мови, визначенню їхніх принципових ознак територіального, лексико-семантичного та словотвірного характеру.

Ключові слова: праслов'янський діалектизм, архаїчні зони лінгвістичного простору мови, континуанти праслов'янських лексем, девербативи, семантико-словотвірний тип.

Комплексна розробка структурно-семантичних і функціонально-комунікативних характеристик мовних процесів, поглиблення й розширення аспектів порівняльно-історичної і типологічної інтерпретації мовних фактів увійшли до складу провідних лінгвістичних концепцій ХХІ ст. У цій царині для сучасного індоєвропейського мовознавства характерною є передусім посилена увага до загальних проблем зіставної семантики, а отже, одним з фундаментальних завдань лінгвістичної славистики є стратифікація параметрів семантичного простору слов'янської лексики у синхронії та діахронії. Зокрема, надзвичайно вагомими видаються дослідження архаїчних пластів слов'янської лексики праслов'янського походження, що певною мірою віддзеркалюють не лише фрагменти доісторичних мовно-міграційних процесів на теренах Палеославії, але й системні зміни у структурі лексики. Ця проблематика плідно розробляється у працях О. Брюкнера, М. Фасмера, А. Мейє, Ю. Покорного, Ст. Младенова, П. Скока, В. Махека, Л. І. Булаховського, Т. Лер-Сплавінського, В. Георгієва, Ф. Славського, О. С. Мельничука, О. М. Трубачова, В. М. Топорова, А. Е. Супруна, В. В. Мартинова, В. Вс. Іванова, О. Б. Ткаченка, Р. В. Болдирева, В. В. Німчука та ін. Важливим також є визначення корпусу поступових перетворень семантики праслов'янських кореневих праформ у просторі сучасних слов'янських мов та встановлення етапів даного процесу.

© І. Нечитайло, 2014